

## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในหมวดธุรกิจการแพทย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย
- 2.2 แนวคิดการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2.3 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) (อัฐวุฒิ ปภังกร, 2556)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) โดย Edward R. Freeman ได้เขียนทฤษฎีเรื่องนี้ขึ้นเพื่อสนับสนุนว่าผู้บริหารต้องสร้างความพึงพอใจต่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัทซึ่งมีความหลากหลาย ประกอบด้วย พนักงาน ลูกค้า ผู้ขายปัจจัยการผลิต องค์กรชุมชนในท้องถิ่น โดยรวมถึง กลุ่มและบุคคลผู้ซึ่งอาจมีผลกระทบจากความสำเร็จของภารกิจองค์กร สอดคล้องกับ Post, Lawrence และ Weber (2002) ให้คำนิยามว่าผู้มีส่วนได้เสีย คือ บุคคลหรือกลุ่มซึ่งมีผลกระทบหรือได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ นโยบายและการปฏิบัติการขององค์กร

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ได้ขยายความเข้าใจให้บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในมุมมองที่กว้างขึ้น เช่น ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม Simmons (2004) กล่าวว่า ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมที่ผู้บริหารต้องทำสิ่งที่ถูกต้องโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ร่วมด้วย นอกเหนือจากคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการเพียงอย่างเดียว

#### 2.2 แนวคิดของการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน, 2557 : 17-18 , 30-42)

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่ธุรกิจดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียของธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการดำเนินธุรกิจทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยสามารถใช้

เกณฑ์กระบวนการ (Process) จำแนกการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การดำเนินกิจกรรมของธุรกิจเพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม (CSR after process) คือ กิจกรรมที่แยกออกมาจากการดำเนินงานหลักขององค์กร เพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคมและสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การปลูกป่า การบริจาคทุนการศึกษา การรณรงค์สร้างจิตสำนึก การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

2. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในกระบวนการดำเนินธุรกิจหลัก (CSR in process) คือ เป็นการดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม รวมทั้งการสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น การดูแลสวัสดิการพนักงาน การผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อลูกค้า เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น มูลนิธิ หรือ สมาคมการกุศลต่างๆ

3. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยธุรกิจที่ไม่หวังผลกำไร (CSR as process) คือ เป็นการดำเนินงานที่ก่อตั้งขึ้นมา เพื่อมุ่งสร้างผลประโยชน์ต่อสังคมเป็นหลักสำคัญ เช่น มูลนิธิ หรือ สมาคมการกุศลต่างๆ

## 2.2.1 รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

บริษัทมีการเปิดเผยหรือจัดทำรายงาน โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนด ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1. เปิดเผยข้อมูลภายใต้หัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี หรือรายงานประจำปี ตามแต่กรณี

2. อ้างอิงไปยังรายงานที่จัดทำแยกเล่มที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัท

3. เปิดเผยสาระสำคัญโดยรวมอยู่กับข้อมูลการดำเนินงานอื่น ๆ ของบริษัท โดยอธิบายกระบวนการจัดทำรายงานไว้ในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม

## 2.2.2 สาระสำคัญของข้อมูลที่เปิดเผย

สาระสำคัญของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงาน CSR นูรณาการในรายงานประจำปี ภายใต้กรอบการรายงานมีข้อมูล 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. นโยบายภาพรวม โดยอธิบายว่าคณะกรรมการบริษัทมีนโยบายในการดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งควรระบุวิสัยทัศน์ภารกิจ และกลยุทธ์ที่นำไปสู่ความยั่งยืนด้วย

2. ข้อมูลการดำเนินงาน ประกอบด้วย กระบวนการจัดทำรายงาน มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่ใช้ และการดำเนินงานตามนโยบายที่บริษัทได้เปิดเผยไว้

3. การดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (ถ้ามี) ในกรณีที่บริษัทย่อย ถูกตรวจสอบ ถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับหลักการที่ปฏิบัติซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจ ชื่อเสียง หรือความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือบริษัทย่อยอย่างสำคัญ

4. กิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR after process) บริษัทอาจจะเปิดเผยกิจกรรมของบริษัทหรือบริษัทย่อยในรอบปีที่ผ่านมาได้ด้วยก็ได้

### 2.2.3 หลักการและแนวปฏิบัติในการเปิดเผยการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

เป็นข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีผลประกาศใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2557 เป็นต้นไป ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการรายงานในระดับสากล 2 ฉบับ ได้แก่ 1) The Global Reporting Initiative (GRI) และ 2) The International Integrated Reporting Council (IIRC) โดยหลักการและแนวปฏิบัติในการเปิดเผยการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วย 8 หัวข้อใหญ่ 25 หัวข้อย่อย ตามกรอบการรายงาน CSR บูรณาการในรายงานประจำปี Integrated CSR Reporting Framework version 2 (สถาบันไทยพัฒนา, 2557: 14-22) ดังต่อไปนี้

#### หัวข้อที่ 1 การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม

1.1 วิธีการและมาตรการที่ใช้ต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เช่น การรวมหัวกันกำหนดราคา การฮั้วประมูล การกำหนดราคาจำหน่ายเพื่อกำจัดคู่แข่ง การกีดกันหรือจำกัดการแข่งขันที่เป็นการละเมิดกฎหมาย

1.2 นโยบายการดำเนินงานที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของกลุ่มค้าและภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางการใช้สิทธิและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินของบริษัทโดยคำนึงถึงความคาดหวังของสังคม

1.3 ผลลัพธ์ที่เกิดจากการส่งเสริมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับคู่ค้าในห่วงโซ่ธุรกิจผ่านช่องทางการจัดหาจัดซื้อจัดจ้างและจัดจำหน่ายของบริษัท

1.4 มูลค่าของโทษปรับที่มีนัยสำคัญ และจำนวนครั้งของการถูกบังคับโทษที่ไม่เป็นตัวแทนจากการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับ

## หัวข้อที่ 2 การต่อต้านการทุจริต

2.1 การเปิดเผยมติคณะกรรมการบริษัท ในเรื่องนโยบายการดำเนินธุรกิจของบริษัทและบริษัทย่อยที่จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต ไม่ว่าจะด้วยการเรียกรับ และจ่ายสินบน โดยอาจะระบุขอบเขตการดำเนินการด้วยก็ได้

2.2 ระบุการดำเนินการของบริษัทเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายในการป้องกันการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตที่ได้ดำเนินการแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจเพื่อระบุการดำเนินงานของบริษัทหรือบริษัทย่อย

2.2 เปิดเผยข้อมูลข้างต้นด้วยการอ้างอิงไปยังข้อมูลหรือเอกสารที่เปิดเผยใน เว็บไซต์ของบริษัท หากบริษัทเข้าร่วม โครงการต่อต้านคอร์รัปชัน

## หัวข้อที่ 3 การเคารพสิทธิมนุษยชน

3.1 การนำหลักการแนวทางของสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติในด้านสิทธิมนุษยชน ในภาคธุรกิจมาใช้ในองค์กรภายใต้กรอบของ “Protect Respect and Remedy” เช่น นโยบาย และกระบวนการในการป้องกัน บรรเทาและการแก้ไขผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากกิจกรรมขององค์กร

3.2 แนวปฏิบัติในการลงทุนและข้อตกลงกับองค์กรที่ได้รับเงินลงทุน ผู้ส่งมอบ ผู้รับเหมาและคู่ค้า ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

3.3 มาตรการที่ใช้เพื่อให้มีเสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง และ มาตรการที่ใช้เพื่อไม่ให้มีการใช้แรงงานเด็ก และมาตรการที่ใช้เพื่อจัดการใช้แรงงานเกณฑ์และ แรงงานบังคับ

3.4 รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของแหล่งการดำเนินงานที่อยู่ในข่ายของการพิจารณาทบทวนรวมถึงการดำเนินการแก้ไขข้อร้องทุกข์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

## หัวข้อที่ 4 การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

4.1 สถิติที่สำคัญเกี่ยวกับการจ้างงานและแรงสัมพันธ์ เช่น ยอดแรงงานรวม จำนวนและอัตราส่วนของพนักงานที่เข้าใหม่และพนักงานที่พ้นสภาพ และอัตราร้อยละของ พนักงาน ที่ได้รับความคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง

4.2 ข้อมูลอัตราการบาดเจ็บ โรคจากการทำงาน จำนวนวันสูญเสียและการขาดงานจำนวนผู้เสียชีวิตเพราะเกิดจากการปฏิบัติงาน รวมถึงแผนงานที่มีไว้ช่วยเหลือแรงงานและครอบครัว

4.3 จำนวนชั่วโมงของการฝึกอบรมและการให้ความรู้เพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงาน

## หัวข้อที่ 5 ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

5.1 รายละเอียดข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการสำคัญที่ได้รับการประเมินผลด้านสุขภาพ และความปลอดภัย ข้อกำหนดในการแสดงฉลากผลิตภัณฑ์และบริการ การปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐานและข้อแนะนำเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด (รวมทั้งการโฆษณา การส่งเสริมการตลาด และการเป็นผู้อุปถัมภ์)

5.2 มูลค่าของโทษปรับที่มีนัยสำคัญเนื่องจากการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและการใช้สอยผลิตภัณฑ์และบริการ

## หัวข้อที่ 6 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการใช้วัสดุ วัสดุรีไซเคิล พลังงานและน้ำ ข้อมูลปริมาณการปล่อยมลภาวะอากาศ ของเสีย และน้ำทิ้ง รวมทั้งการทรวไรท์ที่มีนัยสำคัญ

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรเทาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากผลิตภัณฑ์และบริการ รวมถึงสัดส่วนผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายและวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ประโยชน์ใหม่

6.3 รายละเอียดที่ตั้งและขนาดของที่ดินในกรรมสิทธิ์หรือในครอบครองที่ตั้งภายในหรือใกล้เคียงกับพื้นที่คุ้มครอง รวมถึงสัดส่วนของผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายและวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่นำไปใช้

6.4 มูลค่าของโทษปรับที่มีนัยสำคัญ และจำนวนครั้งของการถูกบังคับโทษที่ไม่เป็นตัวเงินเนื่องจากการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม

## หัวข้อที่ 7 การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม

7.1 วิธีพิจารณาการดำเนินการจ้างแรงงานท้องถิ่นและสัดส่วนของผู้บริหารที่มาจากชุมชนในท้องถิ่น ตามถิ่นที่ตั้งของแหล่งดำเนินงานที่สำคัญ

7.2 รายงานถึงการพัฒนาและผลกระทบจากการลงทุนใน โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งบริการเพื่อประโยชน์สาธารณะในช่องทางที่เป็นทั้งเชิงพาณิชย์ การบริจาคเงินหรือการทำงานบริการเพื่อสังคม

7.3 การดำเนินงานที่คำนึงถึงชุมชนท้องถิ่นด้วยการปฏิบัติตามข้อผูกพันร่วมการประเมินผลกระทบ และแผนงานการพัฒนา

## หัวข้อที่ 8 นวัตกรรมและการเผยแพร่วัฒนธรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม

8.1 รายละเอียดที่สำคัญของผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาสในบริบทของ ความยั่งยืน

8.2 วัฒนธรรมที่ค้นพบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมยั่งยืน และผลที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระยะใกล้และไกล รวมทั้งแนวทางในการปรับกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาไปสู่การค้นพบนวัตกรรมทางธุรกิจ

### 2.3 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลและรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีดังนี้

**จอมขวัญ รัชตะวรรณ (2549)** ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยและเปรียบเทียบระดับอิทธิพลของแต่ละปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ งานวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 190 บริษัท และอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 56 บริษัท รวมทั้งหมด 246 บริษัท วิธีการศึกษา คือ ใช้การวิเคราะห์สถิติความถดถอยเชิงพหุคูณ และได้พัฒนากระดาษทำการ เพื่อใช้ในการวัดคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม จากการทบทวนวรรณกรรม ผลการศึกษาพบว่า รางวัลด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการไม่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม โดยเฉลี่ยของอุตสาหกรรมการผลิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำแต่อุตสาหกรรมบริการอยู่ในระดับต่ำ

**จินตนา พลายชุม (2552)** ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการสื่อสาร และกลุ่มทรัพยากร โดยศึกษาจากรายงานประจำปี 2550 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร และกลุ่มทรัพยากร ซึ่งใช้ตัวชี้วัดตามกรอบรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทาง Triple Bottom Line พร้อมทั้งเปรียบเทียบขนาดการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่ศึกษา และหาความสัมพันธ์ของขนาดของกิจการ โดยวัดจากสินทรัพย์และรายได้กับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีขนาดการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมากที่สุด อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับขนาดของกิจการ (สินทรัพย์และรายได้)

**ฉิววรรณ วิชัยดิษฐ์ (2555)** ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2552 และได้รับการประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการประจำปี 2552 ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย จำนวน 215 บริษัท วิธีการศึกษาคือ ใช้ข้อมูลทศนิยมจากรายงานประจำปี รายงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เว็บไซต์ของบริษัทและข้อมูลอื่นๆ ที่รวบรวมไว้ในระบบข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์สถิติความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับต่ำ โดยมีการเปิดเผยในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่มากที่สุด และขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

**มัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2555)** ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี 2553 โดยใช้ 50 บริษัทขนาดใหญ่จากการสุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการนับค่าของข้อมูลสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แต่บริษัทในกลุ่มเทคโนโลยีมีการเปิดเผยข้อมูลต่ำที่สุด โดยหัวข้อเรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดีได้รับการเปิดเผยมากที่สุด ในการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ลักษณะของอุตสาหกรรมและประเภทของเจ้าของกิจการมีอิทธิพลต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

**กนกกาญจน์ มาละวรรณ (2557)** ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปี 2554 จำนวน 187 บริษัท วิธีการศึกษา คือ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจปิโตรเคมีภัณฑ์ และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะเปิดเผยข้อมูล ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม และการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมมากที่สุด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างความเป็นเจ้าของ การรับรองมาตรฐาน ISO 14000 และขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

**สุพาดา สิริกุตตา (2557)** ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ พนักงาน ลูกค้า เจ้าของเงินทุน ชุมชน และรัฐบาล งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนจำนวนทั้งหมด 477 บริษัท วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งวิจัยเชิงปริมาณคือมีการสุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยการไต่ตารางเลขสุ่ม ได้ทั้งหมด 240 บริษัทและผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทที่สุ่มตัวอย่างได้ แต่ได้รับแบบสอบถามคืนมา 211 บริษัทและใช้สถิติพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ศึกษาจากงบการเงินระหว่างกาลสิ้นสุดไตรมาสที่ 3 ของบริษัทที่จดทะเบียน 8 กลุ่ม กลุ่มละ 4 บริษัท รวมเป็น 32 บริษัท ผลการศึกษา พบว่า ผู้มีอิทธิพลต่อนโยบายการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ กรรมการผู้จัดการ การรายงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง และประเภทรูทกิจของบริษัทที่จดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพื่อพนักงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเพื่อลูกค้า เจ้าของเงินทุน รัฐบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**วรรณิกา แก้วประดิษฐ์ (2558)** ได้ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) และรายงานเฉพาะด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม(ถ้ามี) ของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2556 จำนวน 95 บริษัท ปี 2557 จำนวน 94 บริษัท ผลการศึกษา พบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยในปี 2556 บริษัทที่มีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยมีค่าเฉลี่ย 0.4303 น้อยกว่า 0.45 มีจำนวน 50 บริษัท และในปี 2557 มีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยมีค่าเฉลี่ย 0.4437 น้อยกว่า 0.45 จำนวน 47 บริษัท ซึ่งหมวดธุรกิจของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่มีการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพมากที่สุด คือ ธุรกิจการแพทย์ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเกี่ยวกับเรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดีมากที่สุด และมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี



Sunee, Howard, & Mary (2006) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินจาก 40 บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 1997 1999 และ 2001 โดยวิเคราะห์ปริมาณข้อมูลที่เปิดเผยจำแนกตามหัวข้อของข้อมูลที่เปิดเผยโดยแบ่งเป็น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านพลังงาน ด้านผู้บริโภค ด้านลูกจ้าง และด้านทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า ให้ความสำคัญด้านลูกจ้างและด้านทั่วไปในเรื่อง การพัฒนาชุมชนสูงสุด ส่วนปริมาณการเปิดเผยข้อมูลจำแนกรูปแบบของข้อมูลที่เปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่เป็นตัวเงิน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพสูงสุด รองลงมา คือข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่เป็นตัวเงินและข้อมูลที่เป็นตัวเงินตามลำดับ และจำแนกตามลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลเชิงบวก เชิงลบและเป็นกลาง ผลการศึกษา พบว่า การเปิดเผยข้อมูลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรมโดยในลักษณะการดำเนินงานนั้นจะให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลและจะเปิดเผยข้อมูลในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ข้อมูลที่เปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อมูลเชิงบวก รองลงมา คือ ข้อมูลที่เป็นกลางและข้อมูลเชิงลบเชิงลบมีการเปิดเผยบ้างเล็กน้อย โดยอุตสาหกรรมการผลิตมีการเปิดเผยข้อมูลสูงสุด ส่วนในภาคอุตสาหกรรมบริการมีการเปิดเผยข้อมูลต่ำสุด ในรูปแบบของสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ตามหลักของกฎหมาย เศรษฐกิจการเมืองที่เกี่ยวข้อง ในช่วง ปี 1998 เกิดสถานการณ์เศรษฐกิจถดถอย ทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบต่อสังคมไทย ว่ามีความซับซ้อนจึงไม่สามารถอธิบายได้ในทางทฤษฎีเดียวหรือมุมมองเดียวในการแก้ปัญหา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved